

III

(Valmistavat säädökset)

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEAN 564. TÄYSISTUNTO – INTERACTIO, 20.10.2021–
21.10.2021

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Vuoden 2020 uuden teollisuusstrategian päivittäminen: vahvemmat sisämarkkinat Euroopan elpymistä varten”

(COM(2021) 350 final)

(2022/C 105/10)

Esittelijä: **Sandra PARTHIE**

Toinen esittelijä: **Dirk BERGRATH**

Lausuntopyyntö	Euroopan komissio, 1.7.2021
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava jaosto	Sisämarkkinat, tuotanto ja kulutus
Hyväksyminen jaostossa	30.9.2021
Hyväksyminen täysistunnossa	21.10.2021
Täysistunnon nro	564
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	194/0/0

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Johdonmukaisessa teollisuusstrategiassa tulisi olla kaksi ulottuvuutta: pandemiasta elpyminen sekä jälleenrakentaminen ja häiriönsietokyky. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) suhtautuu myönteisesti kehotukseen luoda yhdessä vihreän ja digitaalisen tulevaisuuden edellyttämiä siirtymäväyliä ja korostaa, että tämä on tehtävä yhteistyössä teollisuuden, viranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien kanssa. ETSK katsoo, että teollisuusstrategian onnistuneen ja johdonmukaisen täytäntöönpanon ensimmäisenä askeleena on muotoiltava oikeat puitteet ja keskityttävä kilpailukykyyn ja innovointiin, joita olisi käsiteltävä kussakin ekosysteemissä selkein tavoittein ja päämäärin.

1.2 ETSK kehottaa tässä yhteydessä ottamaan käyttöön erityisiä keskeisiä suorituskykyindikaattoreita, joilla mitataan paitsi ekosysteemin kilpailukykyä myös horisontaalisia näkökohtia. Komitea korostaa, että valittuja indikaattoreita on arvioitava säännöllisesti ja että niitä on mukautettava tai muutettava ajan mittaan.

1.3 ETSK on tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio on sitoutunut säilyttämään Euroopan teollisuuden ja tuotannon perustan ja myös kasvattamaan sitä, ja korostaa, että työmarkkinaosapuolilla ja kansalaisjärjestöillä on tässä yhteydessä keskeinen rooli ja että ne on otettava mukaan Euroopan teollisuuden tulevaisuuden suunnitteluun. ETSK kehottaa myös soveltamaan ilmastonutraaliuden ja digitaalisen siirtymän saavuttamiseksi suunnitellut toimenpiteet yhteen sosiaalisen hyvinvoinnin ja kestävä kasvun tavoitteen kanssa.

1.4 ETSK on samaa mieltä siitä, että arvoketjujen häiriönsietokyvystä on tullut yhä merkittävämpi tekijä, ja se tukee komission pyrkimyksiä turvata toimitusketjut ja vahvistaa yritysten selviytymiskykyä, sillä tämä on tärkeää EU:n taloudelle varsinkin kun covid-19-pandemia on tuonut esiin odottamattomia puutteita myös sisämarkkinoilla.

1.5 Joillakin aloilla pandemia on valitettavasti osaltaan syventänyt vauraampien ja vähemmän vauraiden EU:n jäsenvaltioiden välistä kuilua. Tämä murentaa sosiaalisen ja taloudellisen yhteenkuuluvuuden tunnetta entisestään. Next Generation EU on ennennäkemätön EU:n käytössä oleva väline tällaisen vaikutuksen lieventämiseksi, ja sitä on käytettävä EU:n jäsenvaltioiden ja alueiden lähentymisen parantamiseksi ottaen myös huomioon siirtymä kohti kestävää ja digitaalista Eurooppaa.

1.6 Teolliset allianssit ovat osoittautuneet onnistuneeksi menetelmäksi kehitettäessä laajamittaisia ja rajat ylittäviä teollisuushankkeita strategisilla aloilla. Nämä teolliset allianssit ja Euroopan yhteistä etua koskevat tärkeät hankkeet (IPCEI) ovat ratkaisevan tärkeitä eurooppalaisten standardien ja keskeisten teknologioiden elpymisen ja edistämisen kannalta erityisesti aloilla, joilla markkinat eivät yksinään pysty tähän tai ovat vääristyneet.

1.7 ETSK:n mielestä tällaisten hankkeiden onnistunut toteuttaminen edellyttää tiivistä vuoropuhelua työntekijöiden edustajien ja ammattiliittojen sekä yritysten edustajien ja työnantajajärjestöjen kanssa, jotta voidaan hyödyntää niiden taitotietoa ja vähentää mahdollisimman paljon epävarmuustekijöitä siirtymässä. Hankkeita on tuettava vaikutustenarvioinnilla, jotta kartoitetaan, miten hiilestä irtautuminen vaikuttaa arvonmuodostukseen, työllisyyteen sekä vähähiilisen teollisuustuotannon ja kiertotalouden edellyttämiin taitoihin.

1.8 Selkeiden ja asianmukaisten toimenpiteiden määrittäminen eurooppalaisten mikro- ja pk-yritysten ⁽¹⁾ tukemiseksi on erittäin tärkeää, ja ETSK kannattaa aikomusta tarjota kaikenkokoisille yrityksille helposti saatavilla olevaa tukea innovointiin ja digitalisaation täysimittaiseen toteuttamiseen. On myös arvioitava uudelleen poliittisia toimia, jotta voidaan vastata yritysten rekrytointihaasteisiin ja houkutella pätevää työvoimaa. Lisäksi tarvitaan yritysystävällistä ympäristöä ja investointeja sosiaaliseen infrastruktuuriin, työntekijöiden osaamiseen ja koulutukseen sekä kunnollisiin työoloihin.

1.9 Strategisten arvoketjujen puutteet sekä ammattitaitoisten työntekijöiden puute heikentävät eurooppalaisen teollisuuden kykyä toipua nopeasti pandemiasta. Jäsenvaltioiden ja EU:n on erittäin tärkeää puuttua päättäväisesti strategiaan riippuvuuksiin ⁽²⁾ muun muassa uudelleenteollistamisen, kiertotalouden, kauppapolitiikan ja osaamista edistävien toimenpiteiden avulla. Yleisesti ottaen yrityksillä itsellään on parhaat mahdollisuudet arvioida ja tarkistaa toimitusketjujaan, ja niitä olisi tuettava tässä.

1.10 EU:n on pysyttävä avoimena ja oikeudenmukaisena ja seistävä arvojen takana houkutelakseen sijoittajia ja tukeakseen taloudellista toimintaa. ETSK kannattaa joka tapauksessa avoimia ja oikeudenmukaisia sisämarkkinoita, joiden avulla eurooppalaiset yritykset voivat kilpailla ulkomaisilla markkinoilla, ja kehottaa siksi komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan investoinnit digitaalisiin ratkaisuihin, jotka tuottavat lisäarvoa eurooppalaisiin talouksiin. Talouden digitalisointia olisi edistettävä osallistavalla tavalla, ja olisi estettävä kaikenlainen digitaalinen syrjintä.

1.11 ETSK katsoo, että komission ilmoittamia toimenpiteitä ulkomaisista tuista johtuvan epäreilun kilpailun torjumiseksi olisi käytettävä välineenä myös Euroopan uudelleenteollistamisessa ja teollisuuden arvoketjujen tukemisessa. ETSK kannattaa myös eurooppalaisten tuotantoketjujen kartoitusta ja teollisuuden asemaa jälleenrakennuksen eturintamassa ja kehottaa tehostamaan eurooppalaisten standardien edistämistä globaalisti.

2. Komission tiedonanto

2.1 Tiedonanto on 10. maaliskuuta 2020 julkaistun Euroopan uuden teollisuusstrategian päivitys. Päivityksen tavoitteena on ottaa huomioon pandemiakriisin vaikutukset Euroopan talouteen ja teollisuuteen, kerrata kriisistä opitut asiat ja esittää poliittiset painopisteet seuraavissa kolmessa pääosiossa:

— vahvistetaan sisämarkkinoiden häiriönsietokykyä

— puututaan EU:n strategiaan riippuvuuksiin

⁽¹⁾ Mikroyritykset ja pienet ja keskisuuret yritykset.

⁽²⁾ ETSK toteaa, että loogisesti kyse on strategisista "riippumattomuuksista" eikä "riippuvuuksista", mutta johdonmukaisuuden vuoksi se noudattaa komission käyttöön ottamaa terminologiaa.

— vauhditetaan EU:n teollisuuden vihreää ja digitaalista siirtymää.

2.2 Päivityksessä arvioidaan myös sisämarkkinoiden sietokykyä ja toimivuutta, arvioidaan kunkin teollisen ekosysteemin tarpeita, yksilöidään strategiset riippuvuudet keskeisissä haavoittuvissa ekosysteemeissä ja ehdotetaan keskeisiä suorituskykyindikaattoreita strategian täytäntöönpanon seuraamiseksi. Siinä on myös pk-yrityksiä koskeva ulottuvuus, johon sisältyy räätelöity rahoitustuki, sekä toimenpiteitä, joiden avulla pk- ja startup-yritykset voivat toteuttaa osaltaan vihreän ja digitaalisen siirtymän.

3. Yleistä

3.1 ETSK on tyytyväinen teollisuusstrategian päivitykseen. Strategiaa on tarkistettava, koska covid-19-kriisi on aiheuttanut huomattavia paineita Euroopan taloudelle ja teollisuuden arvoketjuille, mikro- ja pk-yrityksille sekä kansalaisille – erityisesti nuorille, työpaikkansa menettäneille, pienituloisille ja heikossa asemassa oleville, kuten vammaisille henkilöille ja naisille. Toimitusketjuissa on myös havaittu uusia heikkouksia, riippuvuuksia ja puutteita, jotka edellyttävät näyttöön perustuvaa arviointia, jotta ne voidaan korjata onnistuneesti. ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio on sitoutunut säilyttämään teollisuuden ja tuotannon perustan ja myös kasvattamaan sitä, ja korostaa, että työmarkkinaosapuolilla ja kansalaisjärjestöillä on tässä yhteydessä keskeinen rooli ja että ne on otettava mukaan Euroopan teollisuuden tulevaisuuden suunnitteluun. ETSK korostaa erityisesti työmarkkinaosapuolten välisen vuoropuhelun, työmarkkinaosapuolten, työehtosopimusneuvottelujen, työntekijöiden osallistamisen ja kansalaisyhteiskunnan osallistumisen keskeistä roolia kilpailukykyisen teollisuuspolitiikan saavuttamisessa.

3.2 Koska covid-19-pandemiaa edeltäneet haasteet eivät suinkaan ole kadonneet, on asianmukaista varmistaa päivityksen yhdenmukaisuus Euroopan vuoden 2020 teollisuusstrategiassa ehdotettujen toimenpiteiden kanssa. Elpyminen vie aikaa, ja tässä prosessissa tarvitaan jatkuvaa tukea Euroopan teollisuudelle, yrityksille ja työntekijöille. Vihreän ja digitaalisen siirtymän haaste, joka koskee ilmastonmuutosta ja digitalisaation edistämistä, edellyttää yrityksiltä ja viranomaisilta ponnisteluja, ja sillä on oltava keskeinen asema nykyaikaisessa eurooppalaisessa teollisuusstrategiassa. ETSK korostaa, että ilmastonneutraaliuden ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi suunniteltujen toimenpiteiden on oltava sopusoinnussa sosiaalisen hyvinvoinnin ja kestävä kasvun tavoitteiden kanssa, jotta siirtymä on oikeudenmukainen eikä ketään jätetä jälkeen. Sen lisäksi, että keskitytään elpymiseen covid-19-kriisistä, on olennaisen tärkeää tarkastella pitkällä aikavälillä vihreää ja digitaalista siirtymää, mutta myös tuottavuutta ja kilpailukykyä yleensä.

3.3 ETSK on samaa mieltä siitä, että arvoketjujen häiriönsietokyvystä on tullut yhä merkittävämpi tekijä, ja se tukee komission pyrkimyksiä turvata toimitusketjut ja vahvistaa yritysten selviytymiskykyä, sillä tämä on tärkeää EU:n taloudelle varsinkin kun covid-19-pandemia on tuonut esiin odottamattomia puutteita myös sisämarkkinoilla. Eurooppalaisen teollisen perustan tukena olisi oltava vahva horisontaalinen teollisuuspolitiikka ilman markkinatuloksiin vaikuttavia mielivaltaisia toimia. ETSK korostaa innovoinnin merkitystä. Poliittisten päättäjien ja ennen kaikkea elinkeinoelämän olisi etsittävä keinoja varmistaa asianmukainen toimitusvarmuus ja vahvistaa kykyä selviytyä häiriöistä.

3.4 Osaaminen on ratkaisevan tärkeää vihreän ja digitaalisen siirtymän tukemisessa ja elpymisen edistämässä. EU:lla voi olla geopoliittista valtaa vain, jos sillä on erittäin kilpailukykyinen teollinen perusta, vahvoja yrityksiä ja korkeasti koulutettuja työntekijöitä, tuotantolaitoksia EU:n maaperällä sekä selkeät ja oikeudenmukaiset sisämarkkinasäännöt. ETSK tukee osaamissopimusaloitetta, jonka tarkoituksena on edistää toimia aikuisten työntekijöiden täydennys- ja uudelleen kouluttamiseksi. Sopimuksen mukaisia toimia, kuten osaamiskumppanuuksien kehittäminen ekosysteemikohtaisesti, mukaan lukien julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet, kehitetään parhaiten alakohtaisesti niin, että kehittämiseen osallistuvat alakohtaiset työmarkkinaosapuolet ja asiaankuuluvat kansalaisjärjestöt. On myös tärkeää, että kansalliset osaamisaloitteet kannustavat työnantajia tarjoamaan koulutusmahdollisuuksia. Tältä osin alueellinen ulottuvuus on äärimmäisen tärkeä; työmarkkinoita olisi arvioitava asianmukaisesti niin, että uusia työpaikkoja luodaan kaikilla alueilla. ETSK seuraa näitä tavoitteita ja kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunnan mukaan elpymis- ja palautumistukivälineisiin liittyvien suunnitelmien seurantaan ja täytäntöönpanoon. Näiden suunnitelmien on oltava yhdenmukaisia Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja teollisuusstrategian kanssa. Eurooppa tarvitsee erittäin pätevää työvoimaa, joka pystyy mukautumaan talouden muutoksiin. Onnistuneen täydennys- ja uudelleen koulutuksen varmistaminen on valtava haaste⁽³⁾.

⁽³⁾ EUVL C 374, 16.9.2021, s. 16.

3.5 ETSK suhtautuu myönteisesti strategian yhteydessä toteutetun covid-19-pandemian vaikutusten perusteelliseen analysointiin. Ehdotetuilla jatkuvilla seuranta- ja tarkkailutoimilla ja -välineillä, kuten vuotuisella sisämarkkinaraportilla tai kriittisten raaka-aineiden valvonnalla, voidaan luoda erittäin hyödyllisiä tietokokonaisuuksia eurooppalaisen teollisuuden vahvuuden arvioimiseksi ja tuottaa tietoa horisontaaliselle teollisuuspolitiikalle, joka nostaa Euroopan jälleen globaaliin johtoasemaan.

3.6 Strategiat ja suunnitelmat, esimerkiksi vihreän kehityksen ohjelma ja Next Generation EU, eivät kuitenkaan riitä, jos niitä ei panna täytäntöön. ETSK kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että Euroopan elpymissuunnitelmat ovat sopusoinnussa tarvittavan sääntelykehityksen ja kannustimien kanssa, jotta teollisuudenala ja sen yritykset ja työntekijät voivat siirtyä kestäväan ja digitaaliseen tulevaisuuteen.

3.7 Tämä julkisten varojen huomattava käyttö olisi Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria noudattaen suunnattava sosiaalisen kestävyuden ja solidaarisuuden periaatteiden mukaisesti. Tämän pitäisi olla ohjaava periaate päivitetyn strategian täytäntöönpanossa. Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston kautta tällä hetkellä käytettävissä olevat varat eivät haasteiden laajuuden vuoksi riitä luomaan riittäviä tulevaisuudennäkymiä rakennemuutoksen kohteena oleville alueille ja työntekijöille. Teollisuudenalan oikeudenmukainen siirtymä voi onnistua vain, jos se toteutetaan koordinoitusti. ETSK katsoo, että julkiset investoinnit olisi toteutettava Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kaltaisten laaja-alaisen ja avointen tutkimusohjelmien kautta, jotta vältettäisiin markkinoita lähellä olevien toimien tukeminen.

3.8 Teollisuus- ja kauppapolitiikka ovat kytköksissä toisiinsa. Niiden on vahvistettava toisiaan, ja niillä on puututtava markkinoiden vääristymiin. Häiriönsietokyvyn edellytyksenä on, että EU säilyy avoimena kaupalle ja investoinneille. Kauppa voi auttaa monipuolistamaan toimitusketjuja ja mahdollistaa EU:lle esteettömän pääsyn innovaatioiden ja tuotannon laajentamiskyvyn kannalta välttämättömiin tuotantopanoksiin⁽⁴⁾. EU:n kauppapolitiikalla voidaan edistää EU:n maailmanlaajuisen kilpailukyvyn parantamista muun muassa siten, että kauppakumppanien ilmastotavoitteiden taso nousee esimerkiksi ympäristöhyödykkeiden ja -palvelujen kaupan vapauttamisen kautta. ETSK korostaa, että kaikkien EU:n politiikanalojen olisi edistettävä kestävää kehitystä sekä Euroopan että kansainvälisellä tasolla ja varmistettava, että taloudellinen kehitys kulkee käsi kädessä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien kunnioittamisen ja korkeiden työ- ja ympäristönormien kanssa. EU:n on pysyttävä avoimena ja oikeudenmukaisena ja seistävä arvojensa takana houkutelukseen sijoittajia ja tukeakseen taloudellista toimintaansa.

3.9 Sisämarkkinat ovat Euroopan suurin voimavara, ja niiden menestys on avaintekijä siirtymän mahdollistamisessa. Komission tulisi edelleen keskittyä sääntöjen täytäntöönpanoon ja valvontaan sekä poistamaan esteitä, jotka olivat sisämarkkinoilla jo ennen kriisiä.

3.10 Joillakin aloilla pandemia on syventänyt kuilua vauraampien ja vähemmän vauraiden EU:n jäsenvaltioiden välillä. Tämä murentaa sosiaalisen ja taloudellisen yhteenkuuluvuuden tunnetta entisestään. Next Generation EU on ennennäkemätön väline tällaisen vaikutuksen lieventämiseksi, mutta ETSK pitää valitettavana, että teollisuusstrategian päivityksestä puuttuu alueellinen näkökulma eikä siinä oteta huomioon syrjäistä sijaintia tai maantieteellistä asemaa. Ekosysteemiin perustuva lähestymistapa ei yksinään korjaa tilannetta eikä vähennä eroja. Strategian yhtenä keskeisenä tavoitteena olisi oltava jäsenvaltioiden ja alueiden välisten erojen vähentäminen ja samalla lähentymisen edistäminen.

4. Teollisuuden suuntausten, arvoketjujen ja kilpailukyvyn seuranta

4.1 Valmistusteollisuus on innovointia edistävä tekijä, arvoketjujen keskeinen lenkki myös palvelualoilla sekä korkean tuottavuuden ja korkean tulotason työpaikkojen tarjoaja. Jotta Euroopan talous- ja teollisuuspolitiikka olisi häiriönsietokykyistä ja nykyaikaista ja pystyisi säilyttämään ja luomaan työpaikkoja, sen kulmakivinä on oltava teollisuuden tulevaisuuden turvaaminen, teollisen tuotannon vahvistaminen sekä mahdollistavan liiketoimintaympäristön ja sääntely-ympäristön luominen.

4.2 Strategisten arvoketjujen puutteet sekä ammattitaitoisten työntekijöiden puute heikentävät eurooppalaisen teollisuuden kykyä toipua nopeasti pandemiasta. Jäsenvaltioiden ja EU:n on puututtava strategiaan riippuvuuksiin muun muassa houkuttelemalla strategista tuotantoa EU:n alueelle, edistämällä kiertotaloutta ja toteuttamalla kauppapoliittisia toimenpiteitä. Yleisesti ottaen yrityksillä itsellään on parhaat mahdollisuudet arvioida ja tarkistaa toimitusketjujaan. ETSK katsoo, että komission ilmoittamia toimenpiteitä ulkomaisista tuista johtuvan epäreilun kilpailun torjumiseksi olisi käytettävä välineenä myös Euroopan uudelleenteollistamisessa ja teollisuuden arvoketjujen tukemisessa. Parantamalla Euroopan strategiaa valmiuksia sellaisten uusien teollisten allianssien avulla, jotka eivät muutoin toteutuisi, voidaan luoda työpaikkoja ja kasvua tiettyjen strategisten tuotantolaitosten muuntamisen ansiosta.

⁽⁴⁾ Ks. EUVL C 429, 11.12.2020, s. 197 ja EUVL C 364, 28.10.2020, s. 53.

4.3 Eurooppalainen valmistusteollisuus joutuu kilpailemaan yhä enemmän Yhdysvaltojen ja Kiinan kanssa. Eurooppa kilpailee investoinneista, joita voidaan tehdä eri puolille maailmaa. Suotuisa investointiympäristö on ratkaisevan tärkeä edellytys Euroopan tulevalle vauraudelle. Kotimaiset, eurooppalaiset ja kansainväliset sijoittajat tarvitsevat houkuttelevat olosuhteet säilyttääkseen ja lisätäkseen pääomakantaa, joka edistää tulevaa kasvua. Jo olemassa olevilla yrityksillä tulee olla edellytykset kehittyä, ja uusien yritysten perustajien on oltava vakuuttuneita siitä, että heidän hankkeillaan on hyvät kasvuedellytykset Euroopassa. ETSK suosittaa, että teollisuusstrategiassa vahvistetaan horisontaalista lähestymistapaa, jota täydennetään vertikaalisilla lähestymistavoilla.

4.4 Verotus voi olla keskeisessä asemassa luotaessa tarvittavia kannustimia, mutta ei kuitenkaan tilanteessa, jossa jäsenvaltiot kilpailevat edelleen keskenään epäoikeudenmukaisella ja haitallisella tavalla ja siten mahdollistavat sen, että eräät suuret yritykset välttävät maksamasta oikeudenmukaista vero-osuuttaan. ETSK kannattaa lainsäädäntöehdotuksen laatimista yritysten tuloverotusta Euroopassa koskevasta kehiksestä (BEFIT, Business in Europe: Framework for Income Taxation) ja on tyytyväinen OECD:n puitteissa tehtyihin viimeaikaisiin sopimuksiin yritysverotuksen alalla.

4.5 Vuotuisessa sisämarkkinaraportissa vahvistetaan joukko keskeisiä suorituskykyindikaattoreita, joiden avulla voidaan analysoida talouden kehitystä ja seurata Euroopan teollisuuden painopisteiksi määritellyillä eri aloilla saavutettua edistystä. ETSK tukee keskeisten suorituskykyindikaattorien käyttöä seurantavälineenä ja suhtautuu myönteisesti tavoitteeseen luoda katsaus EU:n talouden tulokseen vertaamalla sitä kansainvälisiin kumppaneihin ja analysoimalla teollisten ekosysteemien ominaisuuksia. ETSK kehottaa komissiota laatimaan vuosittaisen arvion siitä, miten asetetut tavoitteet on keskeisten suorituskykyindikaattorien mukaan saavutettu, ja toteuttamaan tarvittaessa korjaavia toimenpiteitä. ETSK katsoo myös, että jos keskeiset suorituskykyindikaattorit ovat oleellinen väline teollisuusstrategian täytäntöönpanossa, tarvitaan määrällisiä tavoitteita sekä selkeä aikataulu ja hallinto.

4.6 ETSK:n mielestä tarvitaan kuitenkin indikaattoreita, jotka eivät ainoastaan tuota uutta dataa vaan kertovat, mikä on EU:n kilpailukyvyyn kannalta tärkeää. Ehdotetuissa suorituskykyindikaattoreissa ei oteta huomioon eräitä tärkeitä tekijöitä, kuten työntekijöiden ikää, sukupuolta tai osaamisprofiilia eri ekosysteemeissä. Nämä näkökohdat ovat erittäin tärkeitä, jotta voidaan ennakoita tulevaa muutosta ja välttää pullonkauloja ja esteitä Euroopan teollisuuden muutosprosessissa. Ne ovat kuitenkin myös avain osallistavaan elpymiseen, kun otetaan huomioon, että kriisi on vaikuttanut eniten nuoriin, naisiin ja epävarmoissa työsuhteissa oleviin työntekijöihin. ETSK suosittelee, että ehdotettuja suorituskykyindikaattoreita täydennetään indikaattoreilla, joilla mitataan teollisuusstrategian ja sen 14 ekosysteemin sosiaalisia vaikutuksia, jotta voidaan varmistaa hyvät työ- ja tuotanto-olosuhteet sekä laadukkaat työpaikat. Tähän vaaditaan erityisiä indikaattoreita, joilla mitataan ekosysteemien lisäksi myös horisontaalisia näkökohtia. Indikaattoreita on myös voitava tarvittaessa mukauttaa, muuttaa tai kehittää ajan mittaan. Keskeisissä suorituskykyindikaattoreissa olisi esimerkiksi otettava huomioon kuluttajien mieltymykset, erityisesti siirtyminen kestäviin tuotteisiin.

5. Vahvistetaan sisämarkkinoiden häiriönsietokykyä

5.1 ETSK pitää myönteisenä sitä, että sisämarkkinat ovat keskeisellä sijalla päivityksessä. Vahvat kotimarkkinat ovat edellytys eurooppalaisten yritysten perustamiselle, kehittämiselle ja menestymiselle. ETSK muistuttaa, että tavoitteena on varmistaa korkeat työ-, sosiaali- ja ympäristönormit sekä toimitusketjujen ja arvontuontiverkostojen sujuva toiminta Euroopassa. Sosiaalinen yhteenkuuluvuus, kohtuuhintaiset terveydenhuoltojärjestelmät, tehokkaat julkiset palvelut, hyvä infrastruktuuri, menestyksekkäät koulutusjärjestelmät ja hyvin toimivat työmarkkinasuhteet ovat keskeisiä edellytyksiä investointien houkuttelemiseksi ja vaurauden luomiseksi.

5.2 ETSK kannattaa komission ehdotusta sisämarkkinoiden hätäapuvälineestä avoimuuden ja koordinoinnin lisäämiseksi. Se myös suhtautuu myönteisesti teollisten ekosysteemien yksityiskohtaiseen analyysiin, jota on täydennettävä alakohtaisilla analyyseilla ja etenemissuunnitelmilla, joissa korostetaan paitsi keskinäisiä riippuvuuksia ja yhteyksiä myös monilla EU:n aloilla havaittavia aukkoja. Sitä varten on muun muassa arvioitava työmarkkinoiden kehitystä ja vastaavia osaamistarpeita. Olisi myös voitava tarkistaa, miten ekosysteemit⁽⁵⁾ on määritelty ja miten niitä käytetään, mutta myös mitä aloja tarkastellaan, jotta välineestä ei tule liian valikoiva.

5.3 ETSK suhtautuu myönteisesti Euroopan mikro- ja pk-yritysten aseman tunnustamiseen ja kannattaa pyrkimystä auttaa niitä laajentumaan ja houkuttelemaan pätevää työvoimaa. Tämä edellyttää yritysystävällistä ympäristöä ja investointeja työntekijöiden osaamiseen ja koulutukseen ja kunnollisiin työoloihin sekä hyvää sosiaalista infrastruktuuria.

(5) Käsitteen "ekosysteemit" käyttö johtaa virheellisesti ajatukseen kestävästä tasapainosta. Käsitettä "ekosysteemit" ei käytetä johdonmukaisesti komission tiedonannoissa. Joulukuussa 2019 annetussa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa koskevassa tiedonannossa "ekosysteemiä" käytetään kuvaamaan luonnon järjestelmiä, ei ihmisen luomia järjestelmiä. Teollisuusstrategian päivittämisestä annetussa tiedonannossa käsitettä käytetään vain teollisuusjärjestelmien yhteydessä.

ETSK arvostaa sitä, että komissio on kiinnittänyt erityistä huomiota maksuviivästyksiin. Maksuviivästyksiä koskevan kysymyksen käsittely on erityisen tärkeää pienille ja keskiuurille yrityksille. Vaihtoehtoiset riidanratkaisujärjestelmät, joissa riidat voidaan käsitellä luottamuksellisesti, voivat olla tärkeä askel oikeaan suuntaan.

5.4 Teolliset allianssit ovat osoittautuneet onnistuneeksi menetelmäksi kehitettäessä laajamittaisia ja rajat ylittäviä teollisuushankkeita strategisilla aloilla. Nämä teolliset allianssit ja Euroopan yhteistä etua koskevat tärkeät hankkeet (IPCEI) ovat ratkaisevan tärkeitä eurooppalaisten standardien ja keskeisten teknologioiden elpymisen ja edistämisen kannalta erityisesti aloilla, joilla markkinat eivät yksinään pysty tähän tai ovat vääristyneet.

5.5 ETSK kehottaa uudistamaan valtioneuvoston sääntöjä. Nykyiset säännöt eivät enää sovellu tarkoitukseensa. Tarvitaan järjestelmä, jossa vähennetään hallinnollista taakkaa, nopeutetaan päätöksentekoa ja helpotetaan vastaavuuslausekkeen vaatimusten täyttämistä. Valtioneuvoston säännöt voivat myös vaikuttaa ratkaisevasti Euroopan yhteistä etua koskeviin tärkeisiin hankkeisiin, jotka ovat keskeisessä asemassa, kun houkutellessa julkisia ja yksityisiä investointeja.

5.6 ETSK pitää valitettavana, ettei tiedonannossa tunnusteta yhteisötalouden yritysten keskeistä roolia pandemian aikana eikä niiden merkitystä selviytymiskykyisen, eteenpäin suuntautuvan Euroopan rakentamisessa. Tästä näkökulmasta ETSK korostaakin tulevaa toimintasuunnitelmaa yhteisötalouden edistämisestä.

5.7 Tutkimus, kehitys ja innovointi ovat erittäin tärkeitä Euroopan teollisuuden tulevaisuuden kannalta. ETSK pitää valitettavana, että tavoite 3 prosentin BKT-osuuden käyttämisestä tutkimus-, kehittämis- ja innovointi-investointeihin on vielä kaukana. Vaikka jotkin jäsenvaltiot saavuttavatkin tämän tason, toiset jäävät alle 1 prosenttiin. Nämä erot haittaavat EU:n valmiuksia toimia yhtenä ryhmänä maailmanlaajuisesti ja pitävät EU:n Yhdysvaltojen, Japanin ja Kiinan takana.

5.8 Sisämarkkinoiden häiriönsietokyvyn vahvistaminen edellyttää markkinoiden yhdentymisen edistämistä. Tätä varten olisi sekä eurooppalaisella että kansainvälisellä tasolla otettava huomioon verotusnäkökohdat ja verotuksen yhentyminen sekä toimenpiteet epäoikeudenmukaisen verokilpailun välttämiseksi. Kilpailusäännöt on myös mukautettava nykyisiin uusiin realiteetteihin erillään teollisuuspolitiikasta.

6. Riippuvuuksiin puuttuminen: avoin strateginen riippumattomuus käytännössä

6.1 EU:n on pysyttävä avoimena ja oikeudenmukaisena ja seistävä arvojensa takana houkutellessa sijoittajia ja tukeakseen taloudellista toimintaansa. EU:n geopolitiittinen valta on yhteydessä siihen, että sillä on kilpailukykyinen teollinen perusta, vahvoja yrityksiä ja korkeasti koulutettuja työntekijöitä, tuotantolaitoksia omalla alueellaan sekä selkeät ja oikeudenmukaiset sisämarkkinasäännöt, jotka voivat toimia esimerkkinä kansainvälisestikin⁽⁶⁾. On kuitenkin tärkeää, että se harkitsee kaupan suoja-toimia oikeudenmukaisen kilpailun ylläpitämiseksi EU:ssa.

6.2 ETSK on vakuuttunut siitä, että riippumattomuuteen keskittyvä politiikka ei ole tarkoituksenmukaista. Sen sijaan EU:n kauppapolitiikassa on tunnustettava, että avoimuus on keskeinen tekijä häiriönsietokyvyn saavuttamisessa. On tärkeää löytää oikea tasapaino avoimuuden ja suunnitellun oikeudellisen välineen välillä, jotta voidaan puuttua ulkomaisista tuista mahdollisesti aiheutuviin, sekä yrityksiin että työntekijöihin kohdistuviin vääristäviin vaikutuksiin sisämarkkinoilla. ETSK kannattaa avoimia ja oikeudenmukaisia sisämarkkinoita ja tasapuolisia toimintaedellytyksiä, joiden avulla eurooppalaiset yritykset voivat kilpailla ulkomaisilla markkinoilla.

6.3 Toisaalta olisi vältettävä uusien termien, kuten ”kilpailukykyinen kestävyys”, käyttöä ilman että termi määritellään. Yritykset kohtaavat esteitä elpymisvaiheen aikana ja tarvitsevat silloin lainsäädäntökehystä, joka on helposti neuvoteltavissa.

6.4 Teollisten allianssien muodostaminen ja tukeminen on osoittautunut menestyksekkääksi toimintatavaksi akku- ja vetyaloilla. ETSK pitää tätä erittäin hyvänä välineenä ja tukee uusien allianssien muodostamista valituilla aloilla, joihin kuuluvat prosessori- ja puolijohdeteknologiat, teollisuusdata, reuna- ja pilvipalvelut, kantoraketit ja päästötön ilmaliikenne. ETSK:n mielestä allianssit olisi kuitenkin muodostettava avoimella ja osallistavalla tavalla kiinnittäen erityistä huomiota mikro- ja pk-yrityksiin.

⁽⁶⁾ Ks. EUVL C 364, 28.10.2020, s. 108.

7. Vauhditetaan vihreää ja digitaalista siirtymää

7.1 Kuten vihreän kehityksen ohjelmassa todetaan, digitalisaatiolla on keskeinen asema kaikissa ekosysteemeissä. Investointeja tulisi näin ollen lisätä EU:ssa uusien tieto- ja viestintätekniikan alojen, kuten datatalouden, esineiden internetin, pilvipalveluiden, robotiikan, tekoälyn ja edistyneiden valmistusmenetelmien, kasvuvoiman tehostamiseksi sekä eurooppalaisten teollisuusstandardien käytön edistämiseksi. ETSK kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että investoinnit tehdään digitaalisiin ratkaisuihin, jotka tuottavat lisäarvoa eurooppalaisiin talouksiin.

7.2 Euroopan kilpailukyvyyn parantaminen digialalla on ensisijaisen tärkeää. Strategiassa todetaan oikeutetusti, että lainsäätäjien on hyväksyttävä nopeasti digipalvelusäädös ja digimarkkinasäädös, ja pannaan merkille yhdenmukaistettujen standardien tärkeys tavaroiden sisämarkkinoiden vahvistamisessa ja Euroopan maailmanlaajuisen teknologiajohtajuuden mahdollistamisessa myös niin, että käytetään digitalisaatiota energiatehokkuuden parantamiseksi. Hyvin toimiva eurooppalainen standardointijärjestelmä on avainasemassa vihreän ja digitaalisen siirtymän tavoitteiden saavuttamisessa sekä EU:n teollisuuden kilpailukyvyyn ja häiriönsietokyvyyn vahvistamisessa. ETSK kehottaa komissiota lisäämään ponnistelujaan johtajuuden saavuttamiseksi standardien avulla ja niiden asettamisessa edistämällä ja kehittämällä nykyisiä eurooppalaisia teollisuusstandardeja yhdessä yritysten kanssa. ETSK suhtautuukin myönteisesti komission kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan, jossa otetaan huomioon myös palvelualan merkitys hyvin toimiville sisämarkkinoille ja vihreälle ja digitaaliselle siirtymälle.

7.3 Eurooppalaiselle työvoimalle on tärkeää antaa digitaaliset taidot teollistamisen uutta vaihetta varten. Digitaaliseen aikakauteen päästään vain osaavan ja hyvin valmistautuneen työvoiman turvin. Osaaminen on tärkeä tekijä innovoinnissa ja lisäarvon luomisessa. Työllistettävyyden parantaminen edellyttää kattavia työmarkkinastrategioita, joihin osallistuvat kaikki asianomaiset sidosryhmät (työmarkkinaosapuolet, työmarkkinajärjestöt, kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ja koulutuksen tarjoajat). Digitaaliset taidot ja osaaminen on sisällytettävä sekä koulutukseen kaikilla tasoilla että alakohtaisten työmarkkinaosapuolten toimintaan. Paikallisten yritysten tulisi osallistua yleissivistävien ja ammatillisten koulutusjärjestelmien hallintoon, koska niillä on laajaa tietämystä yritysten järjestelmistä ja paikallisten markkinoiden tarpeista. Talouden digitalisointia olisi edistettävä osallistavalla tavalla, ja olisi estettävä kaikenlainen digitaalinen syrjintä erityisesti iäkkäitä, vammaisia sekä maaseudulla ja syrjäisillä alueilla asuvia henkilöitä kohtaan.

7.4 ETSK korostaa, että vahva, vähäpäästöiseen tai päästöttömään teknologiaan ja energiatehokkuuteen perustuva eurooppalainen tuotantosektori edistää parhaiten niin taloudellista hyvinvointia kuin ilmastoasioita. Tuotantokapasiteetin vähentäminen ja hiili- ja investointivuoto mihin, joissa päästönormit ovat vähemmän kunnianhimoiset, olisivat perustavanlaatuisia epäonnistumisia. Kohtuuhintaisten vähähiilisten tai hiilettömien sekä energiatehokkaiden teknologioiden kehittäminen ja niiden saattaminen maailmanlaajuisille markkinoille on tärkein keino vähentää päästöjä maailmanlaajuisesti. Euroopan vastuulla on osoittaa, että kunnianhimoinen päästöjen vähentäminen on mahdollista vaarantamatta taloudellista hyvinvointia.

7.5 Kiertotalous⁽⁷⁾ ja uusioraaka-ainemarkkinoiden luominen ovat elintärkeitä. Jätehuoltopolitiikka sekä pakollinen kierrätysmateriaalien käyttö pakkauksissa ja muissa tuotteissa ovat erittäin tärkeässä asemassa kierrätysketjuihin sijoittamisen käynnistämiseksi.

7.6 Jotta saavutetaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman rahoittamiseen tarvittava investointitaso, olisi myös harkittava vähähiilisiin tuotteisiin ja prosesseihin tehtäviä investointeja koskevien valtiontukisääntöjen tarkistamista. Lisäksi hiljattain perustettujen innovointi- ja nykyaikaistamisrahastojen ja päästökauppajärjestelmän huutokauppatulojen sekä ehdotettujen hiilen hinnanerosopimusten pitäisi tarjota lisäresursseja ilmasto- ja energiahankkeiden tukemiseen ja sosiaalisten vaikutusten käsittelemiseen siirtymässä, jossa ketään ei jätetä jälkeen. Teollisuusstrategian sekä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja EU:n toimintasuunnitelman ”Kohti ilman, veden ja maaperän saasteettomuutta” välille olisi myös luotava yhteys.

7.7 ETSK kannattaa teollisuusstrategian päivityksessä esitettyä linjaa, joka koskee hiilirajamekanismia. ETSK korostaa, että tietyillä aloilla käyttöön otetun hiilirajamekanismin on oltava täysin WTO:n sääntöjen mukainen, jotta vältetään kauppakumppaneiden vastatoimilta. Hiilineutraaliuden saavuttamiseksi olisi tulevissa monenvälisissä neuvotteluissa asetettava ensisijaiseksi tavoitteeksi kansainvälisesti samantasoiset hiilidioksidin hinnat.

⁽⁷⁾ Ks. EUVL C 364, 28.10.2020, s. 94 ja EUVL C 14, 15.1.2020, s. 29.

7.8 Data-analytiikalla on keskeinen merkitys lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä. EU tarvitsee kehittyneitä datan analysointiohjelmia, joiden avulla voidaan arvioida Euroopan kilpailukykyä globaaleihin kilpailijoihin verrattuna. ETSK suhtautuukin myönteisesti pyrkimykseen luoda teolliseen dataan ja pilvipalvelu- ja reunalaskentateknologiaan liittyviä teollisia alliansseja.

Bryssel 21. lokakuuta 2021.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Christa SCHWENG

HUOM. Tämän asiakirjan liite (neuvoa-antavan valiokunnan ”teollisuuden muutokset” täydentävä lausunto – asiakokousnaisuus CCM/185 – ”Uuden teollisuusstrategian päivittäminen – vaikutukset terveysalan teollisuuden ekosysteemiin” – EESC-2021-02562-00-00-AS-TRA) on seuraavilla sivuilla.

LIITE

Neuvoa-antavan valiokunnan ”teollisuuden muutokset” (CCMI) lausunto aiheesta ”Uuden teollisuusstrategian päivittäminen – vaikutukset terveysalan teollisuuden ekosysteemiin”**(asiakokonaisuuteen INT/935 kuuluvaa lausuntoa täydentävä lausunto)**Esittelijä: **Anastasis YIAPANIS**Toinen esittelijä: **Antonello PEZZINI**

Komitean täysistunnon päätös	26.4.2021
Oikeusperusta	Työjärjestyksen 37 artiklan 2 kohta Täydentävä lausunto
Vastaava elin	Neuvoa-antava valiokunta ”teollisuuden muutokset” (CCMI)
Hyväksyminen CCMI:ssä	29.9./2021

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK uskoo vakaasti, että terveys on keskeisellä sijalla uudessa kansainvälisessä geopolitiisessa kontekstissa ja että on tärkeää tukea vahvaa ja koordinoitua eurooppalaista terveydenhuoltoekosysteemiä, jotta voidaan edistää EU:n teollista strategista autonomiaa, teknologista riippumattomuutta ja EU:n kansalaisten parempaa elämänlaatua sellaisen kokonaisvaltaisen lähestymistavan pohjalta, joka perustuu selkeästi määriteltyihin etenemissuunnitelmiin ja mitattavissa oleviin ja avoimiin suoritusindikaattoreihin.

1.2 Olisi toteutettava alhaalta ylöspäin suuntautuva kartoitus ja analyysi yhdessä jäsenvaltioiden ja alan sidosryhmien kanssa, jotta voidaan arvioida tunnistettujen riippuvuuksien tarkka luonne, mukaan lukien riskit, joita ne aiheuttavat teollisen ekosysteemin häiriönsietokyvylle ja toiminnalle, ja puuttua haavoittuvuuksiin ja strategisten materiaalien pulaan.

1.3 ETSK katsoo, että tarvitaan toimia vahvemman, oikeudenmukaisemman, tehokkaamman ja helpommin saatavilla olevan terveydenhuollon ekosysteemin luomiseksi tehokkaan hallinnoinnin, hankintalähteiden asianmukaisen monipuolistamisen sekä yhteentoimivan ja yhteenliitetyn, digitaalisuutta hyödyntävän terveydenhuollon rakenteen avulla. EU:n on löydettävä asianmukaiset kannustimet strategisten tuotantokapasiteettien palauttamiseksi.

1.4 Eurooppa on tiettyjen raaka-ainetoimitusten osalta riippuvainen muista maista. Terveysala tarvitsee vahvempia ja monipuolisempia kansainvälisiä toimitusketjuja voidakseen valmistautua tuleviin kriiseihin. ETSK suhtautuu myönteisesti suunniteltuun ehdotukseen perustaa terveysuhkiin varautumisesta ja reagoimisesta vastaava EU:n viranomainen.

1.5 ETSK korostaa tarvetta edetä nopeammin, muun muassa julkisen ja yksityisen sektorin välisten synergioiden avulla. Unionin tason strategista ennakoitua tarvitaan kipeästi laitteiden oikeudenmukaisen saatavuuden ja terveydenhuollon ekosysteemiin pääsyn edistämiseksi sekä solidaarisuuden, oikeudenmukaisuuden ja monenvälisen yhteistyön lisäämiseksi. ETSK kehottaa varmistamaan sosiaalisen hyvinvoinnin siten, että laadukkaat ja tehokkaat lääkkeet ovat helposti kaikkien EU:n asukkaiden saatavilla.

1.6 Suuryritysten ja pk-yritysten välisiä mahdollisia synergioita ei hyödynnetä kaikilta osin, mikä vaikeuttaa vakavasti pk-yritysten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä ja estää terveysalaa kehittymästä läpimurtokeksintöjen hautomoksi. Investointitukivälineitä on koordinoitava tehokkaasti erityisesti teollisuuden pk-yrityksille suunnattujen ehdotuspyyntöjen avulla.

1.7 ETSK kehottaa selkeyttämään terveystietojen yhteiskäyttöä ja tekoälyn käyttöä, poistamaan sääntelyyn liittyviä esteitä ja tukemaan EU:n yhteistä etälääketiedepalvelujen käytön lähestymistapaa. Komitea antaa täyden tukensa sille, että perustetaan eurooppalainen terveystietoalue yksilön oikeuksia ja henkilötietojen suojaa täysimääräisesti kunnioittaen.

1.8 Terveysala voi edistää merkittävästi EU:n ilmastoneutraaliutta asianmukaisesti suunniteltujen jätehuoltopolitiikkojen, uusien kiertotalouden liiketoimintamallien ja liikenneinfrastruktuurin lisääntyneen kapasiteetin avulla.

1.9 Investoinnit tutkimus- ja kehitystyöhön ovat olennaisen tärkeitä terveysalan teollisuuden kilpailukyvyyn ja kestävyysvarmistamiseksi. EU:n politiikoilla on edistettävä julkisia ja yksityisiä investointeja siten, että niissä otetaan huomioon sosiaaliset ja terveydelliset näkökohdat.

1.10 ETSK kehottaa vahvistamaan osallistumista sääntelymenettelyihin, jotka koskevat suojainten ja lääkinnällisten laitteiden yhdenmukaisten laatu- ja turvallisuusstandardien kehittämistä. ETSK kehottaa antamaan teknisessä sääntelyprosessissa standardointielimille selkeät toimeksiannot.

1.11 Vihreän kehityksen ohjelman uusiin haasteisiin vastaamiseksi tarvitaan Euroopan terveydenhuoltoalan henkilöstölle suunnattuja erikoiskoulutus-, uudelleen- ja täydennyskoulutus- sekä elinikäisen oppimisen ohjelmia. On keskityttävä paitsi terveydenhuollon ammattilaisiin myös tutkijoihin, opettajiin, media-alan työntekijöihin ja itse potilaisiin. ETSK kehottaakin lisäämään EU:n tasolla viestintää kuluttajien/potilaiden oikeuksista työmarkkinaosapuolet ja asiaankuuluvat kansalaisyhteiskunnan organisaatiot täysimääräisesti mukaan ottaen.

1.12 ETSK kehottaa komissiota jatkamaan sidosryhmien välistä yhteistyötä ja vuoropuhelua lääkealan häiriönsietokyvystä Euroopan lääkestrategian nykyisten rakenteiden pohjalta ja jatkamaan terveysalan teollisuuden ekosysteemin vahvan, kestäväpohjaisen ja digitaalisen muutoksen kehittämistä Euroopan teollisuusstrategian mukaisesti.

2. Taustaa ja johdanto

2.1 Covid-19-pandemia on aiheuttanut ennennäkemättömän kriisin kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, ja toisin kuin muut kriisit, se on vaikuttanut sekä tarjontaan että kysyntään ja yhteiskuntaan kokonaisuudessaan. Kriisi on koetellut EU:ta ankarasti muihin maailmanosiin verrattuna, ja unionin alueella on ollut maailmanlaajuiseen suuntaukseen verrattuna enemmän kuolemantapauksia miljoonaa ihmistä kohti⁽¹⁾. Unioni on reagoinut asianmukaisesti ja melko koordinoitulla tavalla. Olisi voitu tehdä enemmän, jos EU olisi ollut unionina paremmin valmistautunut tämän kaltaiseen sokkiin.

2.2 Sisämarkkinat ovat yksi Euroopan unionin tärkeimmistä saavutuksista. Edelleen on esteitä, joita aiheuttaa EU:n lainsäädännön epäyhtenäinen soveltaminen jäsenvaltioissa. Covid-19-pandemia on lisännyt näitä esteitä ja osoittanut erityisesti arvoketjujen haavoittuvuuden ja jakeluongelmien lisääntymisen. On käynyt selväksi, että EU on lääkinnällisten tuotteiden osalta riippuvainen kolmansista maista.

2.3 Terveidenhuoltoala työllisti vuonna 2018 yli seitsemän miljoonaa ihmistä⁽²⁾. Ala on sisämarkkinoille tärkeä voimavara, sillä se tarjoaa suoraan yli 800 000 työpaikkaa ja alan kauppataseen ylijäämä on 109,4 miljardia euroa⁽³⁾. Lääkkeiden valmistajat antoivat suurimman panoksen tutkimus- ja kehitysinvestointeihin vuonna 2019, kun taas Euroopan sähkölääkintälaitemarkkinoiden arvo on nykyisin 120 miljardia euroa. EU investoi alaan kuitenkin vähemmän kuin sen kauppakumppanit: 19,2 prosenttia teollisuuden tutkimus- ja kehitysinvestoinneista EU:ssa suuntautuu terveysalan innovointiin, kun vastaavasti esimerkiksi Yhdysvalloissa kyseinen osuus on 26,4 prosenttia. Eurooppa on maailmanlaajuisesti tarkastellen lääkinnällisiä laitteita valmistavan teollisuuden merkittävä keskus. EU:n lääkinnällisten laitteiden markkinoiden osuus maailmanmarkkinoista on kolmannes, ja ne käsittävät noin 32 000 yritystä ja 730 000 työntekijää.

3. Yleistä

3.1 Terveys on yksi tulevaisuuden megatrendeistä erityisesti Euroopassa. Uudessa geopolitiisessa tilanteessa on erittäin tärkeää tukea EU:n strategista riippumattomuutta ja teknologista itsenäisyyttä edistävää terveysalan teollisuuden ekosysteemiä.

3.2 ETSK katsoo, että Euroopan komission tiedonannossa asetetaan teollisuus ja erityisesti terveydenhuolto EU:n politiikoissa keskeiselle sijalle ja todetaan, että sen avulla pystytään saamaan aikaan merkittäviä muutoksia, tulkitsemaan yhteiskunnan uusia tarpeita ja haasteita sekä tarjoamaan innovatiivisia ja kilpailukykyisiä ratkaisuja. ETSK peräänkuuluttaa kuitenkin kokonaisvaltaisempaa lähestymistapaa, sillä komission lähestymistavassa keskitytään pääasiassa teollisuuteen. Poliittisilla päättäjillä on suuri vastuu, sillä terveys on yksi ihmisen olemassaolon perustekijöistä ja epäilemättä kaikkein

⁽¹⁾ EP study – Impacts of the COVID-19 pandemic on EU industries.

⁽²⁾ Eurostat – Healthcare personnel statistics.

⁽³⁾ International trade in goods by type of good.

arvokkainta ihmisille. ETSK kehottaakin lisäämään EU:n tason viestintää kuluttajien/potilaiden oikeuksista, myös EU:n perusoikeuskirjassa vahvistetuista perusoikeuksista. EU tarvitsee vahvan ja koordinoitun terveydenhuoltojärjestelmän.

3.3 Terveysalan ekosysteemin teollinen rakenne on laaja. Se käsittää muutamia suuria toimijoita ja merkittävän määrän pk-yrityksiä. Näiden kahden ryhmän välisiä mahdollisia synergioita ei kuitenkaan hyödynnetä täysin, mikä vaikeuttaa vakavasti pk-yritysten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä. Tämän seurauksena terveysalan ekosysteemi ei toimi täysipainoisesti ja sen roolille uusia keksintöjä edistävänä innovaatioautomona muodostuu esteitä.

3.4 Terveysalan teollisuuden ekosysteemi tarvitsee vahvat sisämarkkinat, joilla on vahvat tuotanto- ja jakelujärjestelmät. ETSK on jo aiemmin painottanut ”toimivien, oikeudenmukaisten ja tehokkaiden sisämarkkinoiden [merkitystä] – tällaisilla sisämarkkinoilla ensinnäkin edistetään todellisia ja terveydenhuoltojärjestelmälle aitoa lisäarvoa tuottavia lääketieteellisiä innovaatioita ja palkitaan niistä, ja toiseksi ne vahvistavat kilpailukykyä, joka mahdollistaa lääkkeiden tasapuolisen saatavuuden ja kohtuullisen hinnan”⁽⁴⁾

3.5 Sisämarkkinoiden yhdentymisen tehostamiselle tehokkaamman hallinnoinnin kautta erityisesti terveydenhuoltoalalla⁽⁵⁾ näyttäisi olevan huomattava tarve. Toimivat sisämarkkinat ja kilpailupolitiikka mahdollistavat yritystoiminnan vahvan dynamiikan, jolla voi olla olennainen merkitys toimituslähteiden monipuolistamisessa EU:ssa. Näin vältetään myös terveydenhuollon hajanainen rakenne.

3.6 Kuten covid-19-pandemia on osoittanut, maiden välinen yhteistyö ja solidaarisuus parantavat EU:n toimintavalmiutta ja parantavat koko unionin häiriönsietokykyä. Strategista ennakointia unionitasolla kaivataan kipeästi erityisesti siksi, että pandemia on vaikuttanut voimakkaammin aloihin ja arvoketjuihin, joilla on rajat ylittäviä yhteyksiä.

3.7 Strategiset riippuvuudet vaikuttavat EU:n perustavanlaatuisiin intresseihin. Ne koskevat erityisesti suojaa ja turvallisuutta, eurooppalaisten terveyttä sekä mahdollisuuksia saada tavaroita, palveluja ja teknologioita, jotka ovat keskeisiä EU:n ensisijaisten tavoitteiden ytimessä olevien vihreän siirtymän ja digitalisaation kannalta.

3.8 ETSK on suositellut ”selkeän, konkreettisen ja kattavan strategian esittämistä Euroopan teollisuudelle lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä” ja kehottanut komissiota laatimaan ”konkreettisen toimintasuunnitelman, joka sisältää selkeät vuotuiset tavoitteet ja seurantamenettelyt, jotka mahdollistavat tiiviin yhteistyön kaikkien sidosryhmien kanssa”⁽⁶⁾. Se on myös korostanut, että ”työntajien, yrittäjien ja yksityisen sektorin sitoutumisen rooli rakennemuutoksen edistäjänä on keskeisessä asemassa teollisessa siirtymässä”⁽⁷⁾.

3.9 Innovatiivista lääketieteellisuutta ohjaa lääketieteen kehitys. Merkittävä ongelma, joka on ratkaistava välittömästi, on lääkkeiden korkea hinta tai niiden puutteellinen saatavuus. Sosiaalinen hyvinvointi on varmistettava niin, että kaikilla EU:ssa elävillä kansalaisilla on mahdollisuus saada helposti laadukkaita ja tehokkaita lääkkeitä. Yhdistyneen kuningaskunnan eroamisella Euroopan unionista on merkittäviä seurauksia lääkinnällisten laitteiden valmistajille.

3.10 Covid-19-pandemian aikana oli ilmeistä, että Eurooppa on riippuvainen vain kouralliselta tuottajia ja maita saatavista tietyistä raaka-aineista. Lisäksi jopa vihreä ja digitaalinen teknologia, joka on usein yhteydessä terveysalan teollisuuden järjestelmään, on riippuvainen monista Eurooppaan tuotavista niukalti saatavissa olevista raaka-aineista. Hyvin suuri osuus tarvittavista harvinaisista maametalleista⁽⁸⁾ on peräisin yhdeltä toimittajalta, Kiinalta. Kansainvälisten toimitusketjujen vahvistaminen ja monipuolistaminen on niin ikään olennaisen tärkeää terveysalan teollisuuden kehityksen kannalta ja sen varmistamiseksi, että EU on valmis kohtaamaan covid-19-pandemian kaltaisia kriisejä tulevaisuudessa. Perimmäisenä tavoitteena olisi oltava haavoittuvuuksien poistaminen ja vakaan, ennustettavissa olevan ja resurssitehokkaan kaupankäyntiympäristön luominen. Ilmoitettu ehdotus terveysuhkiin varautumisesta ja reagoimisesta vastaavan EU:n viranomaisen perustamisesta on kannatettava.

3.11 EU on saanut aikaan onnistuneita tuloksia strategiallaan kehittää julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia lääketieteellisuuden tutkimus- ja kehitystoiminnan edistämiseksi. Tähän käytetyt summat ovat kuitenkin vain kymmenesosa Yhdysvaltojen biolääketieteen huippututkimus- ja kehitysviranomaisen (BARDA) käyttämästä määrästä.

⁽⁴⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Lääkestrategia” (EUVL C 286, 16.7.2021, s. 53).

⁽⁵⁾ Questions and Answers: EU4Health Programme 2021-27.

⁽⁶⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Euroopan uusi teollisuusstrategia” (EUVL C 364, 28.10.2020, s. 108).

⁽⁷⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Teollisuuden siirtyminen kohti vihreää ja digitaalista eurooppalaista taloutta” (EUVL C 56, 16.2.2021, s. 10).

⁽⁸⁾ Esimerkiksi platina puhtaan vedyn tuottamiseen, aurinkopaneelissa käytettävä metallinen pii ja sähköautoissa käytettävä litium.

3.12 Tulevina vuosina suurimmat mahdollisuudet tarjoaa digitaalinen terveysteknologia. On kyse sitten lääkkeistä, lääkinnällisistä laitteista ja menettelyistä tai toimenpiteistä sairauksien ehkäisemiseksi, diagnosoimiseksi tai hoitamiseksi, ne kaikki ovat olennaisen tärkeitä kaikkien EU:n kansalaisten kannalta. Tuleva tekoälyasetus⁽⁹⁾, eurooppalaista terveystietoa- aluetta koskeva lainsäädäntöehdotus⁽¹⁰⁾ ja standardointi selkeyttävät terveystiedon jakamista ja tekoälyn käyttöä, poistavat sääntelyn esteitä ja tukevat EU:n yhteistä lähestymistapaa terveydenhuollon etäpalvelujen käyttöön. Datahallintosäädöksellä⁽¹¹⁾ tulisi voida taata terveystietojen jakaminen ja samalla turvata henkilötietojen suoja ja muut ihmisoikeudet.

4. Erityistä

4.1 Terveysalan digitaalinen muutos tarjoaa valtavan mahdollisuuden. Vihreä ja digitaalinen siirtymä voivat tarjota lisää kilpailuetuja unionille monimutkaisessa ja jännittyneessä kansainvälisessä tilanteessa. EU voi kehittää erityisesti suurteholaskentaan ja tekoälyteknologiaan panostamalla huipputeknologioita, etenkin ennakoivia teknologioita. Pandemia on osoittanut älykkäiden terveyspalveluiden, kuten etäterveydenhuollon, välittömän tarpeen.

4.2 Lisäksi terveysala voi edistää osaltaan merkittävästi EU:n ilmastonutraaliutta vähentämällä kasvihuonekaasupäästöjä arvoketjujen eri osissa. Jätehuoltopolitiikkaa on vahvistettava, koska alalla syntyy huomattavia määriä jätettä lääkejäämistä ja käytetyistä teknisistä ja henkilökohtaisista laitteista. On kehitettävä uusia kiertotalouden liiketoimintamalleja ja lisättävä liikenneinfrastruktuurin kapasiteettia sekä otettava samalla kaikki jäsenvaltiot ja sidosryhmät mukaan arvoketjujen hiilestä irtautumiseen tähtääviin toimiin.

4.3 Ihmisten terveys riippuu viime kädessä ekosysteemin tarjoamista tuotteista ja palveluista (kuten makean veden, ruoan ja polttoaineiden saatavuudesta), jotka ovat välttämättömiä ihmisten terveyden ja toimeentulon turvaamiseksi. Biologisen monimuotoisuuden köyhtymisellä voi olla merkittäviä suoria vaikutuksia ihmisten terveyteen, jos ekosysteemipalvelut eivät enää riitä vastaamaan yhteiskunnan tarpeisiin.

4.4 Perinteisellä lääketieteellä on edelleen keskeinen asema terveydenhuollossa, varsinkin perusterveydenhuollossa. Lääkekasvien käyttö on ympäri maailmaa yleisin hoitotapa perinteisessä lääketieteessä ja vaihtoehtoisissa hoitomuodoissa. Monet yhteisöt käyttävät ekosysteemeistä kerättyjä luonnontuotteita paitsi ruokana myös lääkinnällisiin ja kulttuurisiin tarkoituksiin.

4.5 Strategisten varastojen ylläpitäminen ja EU:n yritysten toimintojen siirtäminen takaisin ovat muita merkittäviä vaihtoehtoja, joita on harkittava ja joiden osalta EU:lla on jaettu toimivalta. Kun teknologia – ja tuotantokapasiteetti sen myötä – kehittyy, EU:n on löydettävä asianmukaiset kannustimet strategisen tuotantokapasiteetin siirtämiseksi takaisin alueelleen. Verokannustimet voivat olla tässä keskeisessä asemassa.

4.6 Jäsenvaltioiden ja toimialan kanssa on toteutettava alhaalta ylöspäin suuntautuva kartoitus ja analyysi, jotta voidaan arvioida yksityiskohtaisemmin tunnistettujen riippuvuuksien tarkkaa luonnetta, mukaan lukien riskejä, joita ne aiheuttavat teollisten ekosysteemien häiriönsietokyvylle ja toiminnalle EU:ssa, sekä mahdollisuuksia vähentää näitä riippuvuuksia sekä kauppakiistoja ja kyberhyökkäyksiä tulevaisuudessa.

4.7 Investoinnit tutkimus- ja kehitysohjon ovat olennaisen tärkeitä terveysalan teollisuuden kilpailukyvyyn ja kestävyyyden varmistamiseksi. EU:n varojen käytön lisäksi EU:n toimintapolitiikoilla on edistettävä julkisia ja yksityisiä investointeja mahdollisimman paljon. IMI 2-yhteisyrityksen kaltaisten julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien kehittäminen kannustaa tuottajia investoimaan tutkimus-, kehitys- ja innovointitoimintaan ja harjoittamaan tätä toimintaa, joka on ensiarvoisen tärkeää tulevan lääkkeiden kehittelyn kannalta. Tällaisten aloitteiden ansiosta EU pysyy lääketieteellisen innovoinnin kärjessä.

4.8 On myös erittäin tärkeää tukea jäsenvaltioiden pyrkimyksiä koota yhteen julkisia varoja Euroopan yhteistä etua koskevien merkittävien hankkeiden välityksellä aloille, joilla markkinat eivät yksin pysty saamaan aikaan läpimurtoinno- vaatioita, kuten lääkealalle.

4.9 Teollisuuden kilpailukykyä on tuettava vahvalla teollis- ja tekijänoikeuskehyksellä, joka tarjoaa mahdollisuuksia innovoinnille ja suojelee sitä. Tietojen saatavuus on myös erittäin tärkeää tuottajille, etenkin pandemian ankarasti koettelulle pk-yrityksille, joita on kannustettava laajentamaan toimintaansa ja kasvamaan. EU tarvitsee erityisesti suunniteltuja politiikkoja massadatan analysointia ja yhteentoimivaa datan käyttöinfrastruktuuria varten.

⁽⁹⁾ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja tiettyjen unionin säädösten muuttamisesta (COM(2021) 206 final).

⁽¹⁰⁾ Tiedonanto Euroopan datastrategiasta (COM(2020) 66 final).

⁽¹¹⁾ Ehdotus asetukseksi eurooppalaisesta datahallinnosta (datahallintosäädös) (COM(2020) 767 final).

4.10 Pk-yritykset tarvitsevat niin ikään helposti saatavilla olevaa rahoitusta menestyäkseen ja kasvaakseen. Tämä tarkoittaa myös vaihtoehtoja tavanomaisille pankkilainoille, kuten yksityisen pääomasijoittamisen tai riskipääomarahoituksen mahdollisuuksia. Investointitukivälineitä on koordinoitava tehokkaasti siten, että määrärahoja osoitetaan erityisesti pienille ja keskisuurille teollisuusyrityksille. Tällä alalla on tärkeää, että EU:n kestäväan rahoituskehykseen perustuvat aloitteet, mukaan lukien luokitusjärjestelmän täytäntöönpano, suunnitellaan tarjoamaan mahdollisuuksia Euroopan taloudelle ottaen huomioon sekä rahoitusmarkkinoiden tarpeet että teollisuuden haasteet.

4.11 Sähköisten terveystietorekistereiden eurooppalaisen tietojenvaihtomaatin kehittäminen terveystietojen liikkuvuuden vapauttamiseksi rajojen yli tarjoaa puutteet, joiden pohjalta voidaan kehittää edelleen sellaisia yhteisiä teknisiä eritelmiä, jotka koskevat terveystietojen turvallista jakamista EU:n jäsenvaltioiden välillä ja joiden osalta Euroopan standardointikomitea kehittää parhaillaan teknisiä eritelmiä. ETSK kehottaa vahvistamaan asianomaisten sidosryhmien sitouttamista ja osallistamista sääntelymenettelyihin, jotka koskevat henkilönsuojainten ja lääkinnällisten laitteiden yhdenmukaisten laatu- ja turvallisuusstandardien kehittämistä.

4.12 Elpymis- ja palautumistukivälineen avulla voidaan vastata moniin terveysalan ekosysteemien tarpeisiin investoimalla kansallisiin terveydenhuoltojärjestelmiin ja uudistamalla niitä, vahvistamalla häiriönsietokykyä, kriisivalmiutta ja perusterveydenhuoltoa, lisäämällä tasapuolisia ja läpinäkyviä mahdollisuuksia käyttää palveluita, puuttamalla toimitusketjun haavoittuvuuksiin ja tarkastelemalla terveydenhuoltoalan työntekijöiden digitaalisia taitoja, telelääketieteen ratkaisuja sekä tutkimusta, kehittämistä ja innovointia.

4.13 ETSK kehottaa kehittämään erityisesti suunniteltuja ohjelmia Euroopan terveydenhuoltoalan henkilöstön koulutusta, uudelleen koulutusta, täydennyskoulutusta ja elinikäistä oppimista varten näiden työntekijöiden keskeisen ammatillisen ja sosiaalisen roolin, teknologian kehityksen ja kestävyuden parantamista koskevien uusien vaatimusten mukaisesti. Tarvitaan alan sidosryhmien johtamia selkeitä koulutuspolitiikkoja, jotta saadaan päteviä työntekijöitä, jotka pystyvät selviytymään vihreän kehityksen ohjelman uusista haasteista.

4.14 ETSK on aiemmin todennut, että "uutta osaamispolitiikkaa olisi suunniteltava yhdessä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja työmarkkinaosapuolten kanssa, jotta voidaan vauhdittaa yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen järjestelmien mukauttamista vastaamaan uusien työpaikkojen kysyntää" ⁽¹²⁾. Terveysalalla on keskityttävä terveydenhuollon ammattilaisten lisäksi myös tutkijoihin, opettajiin, eri päätöksentekijöihin, media-alan työntekijöihin, itse potilaisiin ja heitä edustaviin järjestöihin.

4.15 Strategisilla julkisilla hankinnoilla on keskeinen rooli EU:n teollisuuden, tutkimuskeskusten sekä EU:n ja kansallisten sääntelyviranomaisten yhteen saattamisessa erityisesti terveydenhuoltoalalla. Ne helpottavat lisäksi julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä, jotta voidaan vastata julkisten ja yksityisten terveydenhuoltojärjestelmien tarpeisiin ja mahdollistaa innovatiivisten ja kohtuuhintaisten terveysteknologioiden hankinta, mukaan lukien ympäristöystävälliset ja digitaaliset ratkaisut ja sosiaaliset lausekkeet ⁽¹³⁾.

4.16 ETSK on jo kehottanut EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita osoittamaan poliittista tahtoa sellaisen Euroopan tulevaisuutta tukevan terveyssovimuksen ⁽¹⁴⁾ toteuttamiseksi, joka on EU:n perusarvojen mukainen.

4.17 Lääkestrategiassa ilmoitettu jäsenneltyä vuoropuhelua koskeva aloite ⁽¹⁵⁾ on erityisen tärkeä EU:lle, jotta voidaan tunnistaa lääkkeiden toimitusketjujen mahdollisten haavoittuvuuksien ja riippuvuuksien syyt ja tekijät.

4.18 ETSK tukee täysin eurooppalaisen terveystietoalueen ⁽¹⁶⁾ perustamista, jotta voidaan tarjota tarvittava datan jakamisinfrastrukturi diagnostisia välineitä ja hoitoa varten tehtäessä yhteistyötä ja pyrittäessä tekemään yhteisiä sijoituksia seuraavan sukupolven terveysalan ekosysteemeihin kaikissa arvoketuissa.

⁽¹²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Euroopan uusi teollisuusstrategia" (EUVL C 364, 28.10.2020, s. 108).

⁽¹³⁾ Sosiaalinen ostaminen: opas sosiaalisten näkökohtien huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa, 2. laitos (EUVL C 237, 18.6.2021, s.1).

⁽¹⁴⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "EU:n terveysalan toimintaohjelman perustamisesta kaudeksi 2021–2027" (EUVL C 429, 11.12.2020, s. 251).

⁽¹⁵⁾ Jäsennelty vuoropuhelu lääkkeiden toimitusvarmuudesta.

⁽¹⁶⁾ Komissio julkaisee avoimen julkisen kuulemisen eurooppalaisesta terveystietoalueesta.

4.19 ETSK katsoo, että yhdenmukaistettuja standardeja olisi käytettävä välineenä täyttämään olennaiset tuoteturvallisuusvaatimukset, joita tuetaan välineillä, jotka auttavat tuotteiden markkinoille saattamisessa. Euroopan unionin on vältettävä tuotteiden liiallista sääntelyä. Ensisijaisena tavoitteena on keventää liiallisen lainsäädännön aiheuttamaa hallinnollista taakkaa ja samalla varmistaa asiakirjojen helppo saatavuus, luotettavat tiedot, parhaiden käytäntöjen sujuva vaihto ja tehokas yhteistyö.

4.20 Lisäksi ETSK kehottaa komissiota jatkamaan kaikkien sidosryhmien välistä yhteistyötä ja vuoropuhelua, jotta voidaan vahvistaa EU:n lääkejärjestelmän kykyä selviytyä tulevista kriiseistä Euroopan lääkestrategiassa⁽¹⁷⁾ ja Euroopan teollisuusstrategiassa⁽¹⁸⁾ vahvistettujen nykyisten mekanismien pohjalta. ETSK myös kehottaa komissiota luomaan lisää synergiaa jäsenvaltioiden välille, esittämään uusia aloitteita erilaisten kansallisten järjestelmien koordinoinnin tehostamiseksi (SEUT-sopimuksen⁽¹⁹⁾ mukaisesti) ja jatkamaan terveysalan teollisuuden ekosysteemin vahvan, kestäväpohjaisen ja digitaalisen muutoksen kehittämistä.

Bryssel 29. syyskuuta 2021.

Neuvoa-antavan valiokunnan "teollisuuden muutokset" (CCMI)
puheenjohtaja
Pietro Francesco DE LOTTO

⁽¹⁷⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52020DC0761>

⁽¹⁸⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1593086905382&uri=CELEX:52020DC0102>

⁽¹⁹⁾ Sopimus Euroopan unionin toiminnasta.